

Programmaplan Jeugd

Kansen voor alle kinderen

Hoofdstuk 1. Inleiding	3
Hoofdstuk 2. Waarom een Programma Jeugd?	5
Hoofdstuk 3. Visie op Jeugd	6
Hoofdstuk 4. Hoofddoelen en subdoelen	7
A. In Veenendaal kunnen jeugdigen zich breed oriënteren en ontwikkelen	7
Subdoel A 1) We stimuleren het gebruik van het aanwezige aanbod van activiteiten (en voorzieningen) op cultureel en sportief gebied, verenigingen en maatschappelijke organisaties.	8
Subdoel A 2) Kinderen en jongeren hebben een veilige plek in de openbare ruimte, waar zij zichzelf fysiek en sociaal kunnen ontwikkelen.	9
B. Veenendaalse jongeren behalen minimaal een startkwalificatie	11
Subdoel B1) Alle betrokkenen hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid om voor de schoolloopbaan maatwerk te realiseren in geval van ontwikkelingsvoorsprongen of achterstanden en dreigende uitval.	11
Subdoel B2) Op de leeftijd van 4 jaar mag een eventuele achterstand geen belemmering vormen voor het succesvol doorlopen van de schoolloopbaan.	12
Subdoel B3) Iedereen tussen de 16 en 27 jaar is aan het werk of zit op school.	13
C. Jongeren in Veenendaal zijn fysiek en mentaal gezond	14
Subdoel C1) Kinderen en jongeren eten gezond en bewegen voldoende.	15
Subdoel C2) Ouders zijn als eerstverantwoordelijke aanspreekbaar op de opvoeding en opvoedingsbekwaam	16
Subdoel C3) Risico's voor de ontwikkeling van het kind worden gesignaleerd en aangepakt voordat ze leiden tot ontwikkelingsstoornissen.	17
Subdoel C4) Jongeren zijn weerbaar tegen de bedreigingen van loverboys, alcohol/drugs en criminaliteit.	18
D. Jeugdigen leren al vroeg een bijdrage te leveren aan de maatschappij en krijgen hiervoor ook de ruimte.	19
Subdoel D1) jongeren ontwikkelen hun sociale vaardigheden en zijn zich bewust van hun rol in de maatschappij	20
Subdoel D2) Jeugdigen krijgen van jongs af aan de mogelijkheid mee te praten (adviseren) over zaken die hen zelf aangaan.	21
Hoofdstuk 5. Prioriteiten: waar gaat dit college voor?	23

Hoofdstuk 6. Personele en financiële middelen.....	24
6.1. Personele organisatie	24
6.2. Financiën.....	25
Hoofdstuk 7 Communicatie	26
7.1 Communicatie over de totstandkoming van de programmaplannen	26
7.2 Van programmaplannen naar de uitvoering	26
7.2.1 Communicatie over de activiteiten.....	26
7.2.2 Overall communicatie over de programma's	27
Bijlage: Uitvoeringsplan	28

Hoofdstuk 1. Inleiding

In het coalitieakkoord "Veenendaal, ambitieus en daadkrachtig!" staat vermeld dat wij in deze collegeperiode aan de slag gaan met een viertal programma's, te weten:

- Programma Veiligheid
- Programma Jeugd
- Programma Economie
- Programma Wijkzaken.

Bij de Kadernota 2011 is reeds een korte schets gegeven van het profiel van deze programma's. Daarbij is aangegeven dat voor elk programma een programmaplan wordt opgesteld en ter vaststelling aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. In dit plan wordt het programma Jeugd uitgewerkt.

Wij hebben er bewust voor gekozen deze thema's programmatisch op te pakken. Een programmatische aanpak kenmerkt zich door:

- Complexe opgave met hoog ambitieniveau
- Gericht op behalen van maatschappelijke effecten van strategisch belang
- Groot aantal inspanningen, activiteiten, projecten en middelen -die in samenhang en integraal worden ingezet- is nodig om de beschreven effecten te bereiken.

(bron: *Richtlijn Programma management gemeente Veenendaal*)

Kenmerken die bij uitstek op het thema Jeugd van toepassing zijn.

De vier programmaplannen zijn gelijktijdig, naast elkaar opgesteld. Dit vanwege de samenhang tussen de vier plannen. Wij hebben voor de totstandkoming de nodige tijd genomen, omdat wij de behoefte hadden de plannen niet alleen maar tezamen met burgers en stakeholders te ontwikkelen (participatie). Daarmee is het totstandkomingproces ook verrijkend en intensief geworden.

Nadat de gemeenteraad op 22 september jl. is meegenomen in de eerste schetsen (visie en hoofddoelen), hebben wij die op 7 oktober jl. ter toetsing voorgelegd aan de meest betrokkenen van elk plan (interne en externe stakeholders).

Vervolgens zijn onze burgers door middel van een enquête bij de programma's betrokken. Via het afnemen van een vragenlijst op straat of via de website hebben burgers hun mening kunnen geven op de hoofddoelen van elk programma en wat ze daarbinnen het meest belangrijk vonden. Uiteindelijk heeft de enquête meer dan 1.100 ingevulde vragenlijsten opgeleverd, die representatief verdeeld waren over de vier programma's.

Daarna zijn per programma zgn. spiltersessies georganiseerd. In deze versnellingskamers zijn de uitkomsten van de enquête door interne en externe stakeholders nader uitgediept en geprioriteerd. Ook hebben er meerdere bilaterale gesprekken met externe stakeholders plaatsgehad. In deze participatiefase hebben wij niet alleen onze eigen standpunten getoetst, maar hebben we zeker ook gebruik gemaakt van de kennis en deskundigheid die aanwezig is in onze samenleving. Met uitkomst van deze fase is de basis gelegd voor de vele subdoelen die in elk programma zijn opgenomen.

Een programmastructuur werkt van grof naar fijn. De programmavisie met haar hoofddoelen worden meer concreet uitgewerkt in subdoelen met bijbehorende maatschappelijke effecten. Om die daadwerkelijk te kunnen bereiken, zijn er per subdoel jaarlijkse acties geformuleerd. Deze structuur is ook terug te vinden in dit plan.

Nadat eerst de onderbouwing van de zakelijke rechtvaardiging van dit programma in hoofdstuk 2 is weergegeven, wordt in hoofdstuk 3 een lange termijn visie op Jeugd uiteengezet. De daaraan gekoppelde hoofddoelen staan opgetekend en toegelicht in hoofdstuk 4. Dit hoofdstuk bevat ook de subdoelen met hun maatschappelijke effecten en streefwaarden (kwantitatieve of kwalitatieve meetbare indicatoren). Een afzonderlijk hoofdstuk (5) is gewijd aan de passiepunten van ons college.

Hiermee bedoelen wij de subdoelen waar wij in deze collegeperiode nadrukkelijk voor gaan (prioriteit). De laatste hoofdstukken gaan over de middelen: personele organisatie & financiën (hfs.6) en communicatie (hfs. 7).

Zoals gezegd zit er tussen de programma's nauwe samenhang en hebben ze een onderlinge relatie. Hierdoor ontstaan kansen op synergie tussen programma's, maar ontstaan ook afstemmingsrisico's. Om de afstemmingsrisico's te beperken is het van belang helderheid te scheppen over bij wie de primaire verantwoordelijkheid voor een bepaald onderwerp ligt. Onderwerpen die meerdere programma's raken dienen dus primair onder verantwoordelijkheid van één van de programma's te vallen. Eis vanuit collegialiteit van bestuur is dat de aanpak op deze onderwerpen daar waar mogelijk ondersteunend is aan de andere programma's.

Het programma Jeugd heeft meerdere relaties met de andere drie programma's. In de volgende hoofdstukken wordt telkens (hoofddoel, subdoel, effecten of acties) aandacht geschonken aan de aanwezige samenhang met de andere programma's.

Ook zal op subdoelniveau worden aangegeven welk programma leidend is en welke programma's ondersteunend, zodat duidelijk is in welk programma het primaat ligt.

Het overzicht van de verschillende en concrete acties die nodig zijn om de doelen te bereiken maakt in formele zin geen integraal onderdeel uit van dit programmaplan. Wij stellen namelijk dat dit uitvoeringsplan een verantwoordelijkheid van ons college is en dus niet ter vaststelling aan de gemeenteraad behoeft te worden voorgelegd. Vandaar dat het uitvoeringsplan als bijlage aan dit plan is gehecht.

Hoofdstuk 2. Waarom een Programma Jeugd?

We willen werken aan een toekomst waarin burgers zoveel mogelijk op eigen kracht doen en zelfredzaam zijn en hun medeverantwoordelijkheid nemen in de samenleving. Jonge burgers kunnen daar niet vroeg genoeg mee geconfronteerd en in begeleid worden. We richten ons dus niet alleen op jeugd en gezinnen met een verhoogd risico op wat voor terrein dan ook, maar op alle jeugd en gezinnen (Bron: kadernota 2011, juni 2010).

De aanleiding voor een programmatische aanpak van het jeugdbeleid vloeit voort uit het coalitieakkoord. Om een verantwoordelijke samenleving te bouwen is het van belang dat de jeugd opgroeit tot burgers die in staat zijn die verantwoordelijkheid voor zichzelf en elkaar te nemen. Daarbij verhoudt de aanpak binnen het programma tot het principe van de verantwoordelijke samenleving als volgt:

De eerste verantwoordelijkheid voor de jeugd ligt bij de samenleving zelf (ouders en maatschappelijk middenveld). De gemeente heeft een meer ondersteunende rol. In concreto komen wij tot de navolgende scheiding van verantwoordelijkheden, passend bij het principe van de 'verantwoordelijke samenleving':

- Het primaat van een gezonde fysiek woon/leefomgeving is aan de gemeente;
- Het primaat van de opvoeding en het opvoedingsklimaat ligt bij de ouders van het kind. De rol van de lokale overheid is hierbij ondersteunend;
- Het primaat van goed onderwijs is aan de onderwijsinstellingen. De rol van de lokale overheid is ondersteunend respectievelijk handhavend als het gaat om schoolverzuim;
- Het primaat voor ontspannen en inspinnen is aan sportverenigingen, culturele instellingen en maatschappelijke organisaties. De rol van de lokale overheid is ondersteunend.

In 2008 heeft de rekenkamercommissie een onderzoek gedaan naar het Veenendaalse jeugdbeleid. In haar rapport "Jeugdbeleid uit de puberteit" doet zij een aantal aanbevelingen. Het college heeft deze aanbevelingen overgenomen. Daarmee werd tevens de toezegging gedaan dat er een integrale nota jeugdbeleid opgesteld zou worden. Dit integrale jeugdbeleid is belegd in dit programma.

De aanbevelingen van de rekenkamercommissie zijn hierin en hiermee overgenomen. De belangrijkste waren:

- een efficiënt functionerende keten waarin de talrijke jeugdinstanties elkaar kennen, integraal samenwerken en hun inspanningen op elkaar afstemmen; waarin vragen worden beantwoord en problemen worden opgelost;
- de ontwikkeling van het jeugdbeleid moet transparant worden: alle betrokkenen (zeker ook de gemeenteraad) moeten overzicht krijgen in de talrijke activiteiten en inzicht in de resultaten van de uitvoering van het jeugdbeleid.

Het programma Jeugd gaat in deze opdracht voorzien door alle investeringen die de gemeente Veenendaal doet en die de jeugd betreffen, zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Hierdoor ontstaat er een maximaal effect vanuit investering op de jeugd. Het Programma Jeugd omvat alle jeugd in Veenendaal: geen jongere valt buiten de boot.

Hoofdstuk 3. Visie op Jeugd

Kinderen en jongeren ontwikkelen zich in Veenendaal tot volwassenen die mentaal en fysiek gezond zijn, maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen en in hun eigen onderhoud kunnen voorzien.

Veenendaal is een gemeente waar kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien, hun talenten kunnen ontwikkelen en plezier hebben, waar ze hun steentje leren bijdragen aan de maatschappij en goed voorbereid zijn op de toekomst. Kortom: in Veenendaal hebben alle kinderen kansen.

In Veenendaal vinden wij het heel vanzelfsprekend dat ouders en jongeren zelf hun verantwoordelijkheid nemen. De gemeente biedt daarbij de randvoorwaarden. We kiezen voor een positieve insteek: het creëren van kansen, het ondersteunen van de eigen kracht en de eigen verantwoordelijkheid van zowel ouders als jongeren. Wij hanteren het adagium 'aan het systeem mag het niet liggen'. Ofwel: gemeente en instellingen zorgen voor de randvoorwaarden, de ouders en de jongere moeten de kansen zelf grijpen.

Ouders voelen zich in Veenendaal toegerust op hun verantwoordelijke taak. Zij zijn vaardig en vinden praten en vragen stellen over opvoeden heel gewoon. Als het even wat moeilijker is vinden ouders steun bij hun directe omgeving die bestaat uit familie, vrienden, kinderopvang, onderwijs, kerk en/of vereniging. Ook jongeren vinden bij deze partijen leeftijdgenoten en volwassenen om te klankborden. De gemeente en de professionele partners stimuleren en faciliteren jongeren en gezinnen om deze vaardigheden te ontwikkelen en stevige netwerken te creëren waarop zij kunnen terugvallen. We willen voorkómen dat kinderen in de zorg komen. De focus ligt daarom vroeg: vroeg in leeftijd, zodat ouders en kinderen een stevige start maken. En ook vroeg zijn in het signaleren van dreigende problemen.

Daar waar risico's ontstaan of het misgaat kunnen ouders en jongeren terecht bij een professionele instelling die steun, advies en/of hulp verleent. Het adagium 'aan het systeem mag het niet liggen' gaat óók hier op. In dit geval betekent het dat samenwerkende instellingen niet doorverwijzen, maar dat zij echt samenwerken. Iedere Veenendaler moet zich kunnen herkennen en veilig voelen bij de geboden hulp.

We nemen de eigen verantwoordelijkheid van ouders en jongeren zeer serieus, maar als niet deelnemen voor overlast voor de samenleving zorgt en tot een beroep leidt op de sociale voorzieningen, schuwen wij het middel van bemoeizorg niet. Bij bewuste afwijzing van zorg en ondersteuning geldt ook dat de consequenties van gekozen gedrag voor eigen rekening zijn.

Hoofdstuk 4. Hoofddoelen en subdoelen

In dit hoofdstuk vindt u een weergave van de hoofddoelen binnen het programma Jeugd. Deze hoofddoelen zijn geformuleerd als 'stip op de horizon'. In de hoofddoelen zijn zaken geformuleerd waar we op de langere termijn naar streven. In die zin dienen ze voor deze collegeperiode vooral als toetssteen: dragen de dingen die we doen bij aan de langere termijn doelen?

De subdoelen zijn een nadere uitwerking van het hoofddoel. De subdoelen zijn in samenhang nodig om het hoofddoel te behalen. De subdoelen hebben, inclusief effecten en streefwaarden, een horizon tot 2014. Concrete resultaten worden geformuleerd en behaald met activiteiten die in het uitvoeringsplan staan.

We gaan in dit programma voor de volgende hoofddoelen:

- A) In Veenendaal kunnen jeugdigen zich breed oriënteren en ontwikkelen
- B) Veenendaalse jongeren behalen minimaal een startkwalificatie
- C) Jongeren in Veenendaal zijn fysiek en mentaal gezond
- D) Jeugdigen leren al vroeg een bijdrage te leveren aan de maatschappij en krijgen hiervoor ook de ruimte.

A. In Veenendaal kunnen jeugdigen zich breed oriënteren en ontwikkelen

Opgroeien betekent niet alleen groot worden, maar ook oefenen in sociale vaardigheden en het ontdekken van je talenten en ambities. Dit moeten kinderen en jongeren zelf doen, maar daarvoor is het wel nodig dat zij in aanraking kunnen komen met verschillende activiteiten op zowel cultureel als sportief gebied.

Jeugdigen beschikken ook over de nodige vrije tijd. Wij vinden het belangrijk dat zij kunnen terugvallen op een zinvolle vrijetijdsbesteding. Dit vindt zowel thuis als in de openbare ruimte plaats. In dit laatste wordt het programma Wijkzaken ontmoet, omdat veel voorwaardenscheppende voorzieningen in de openbare ruimte wijkgebonden zijn. Daarnaast spelen sport en spel een belangrijke rol in de invulling van de vrije tijd. Wij hechten aan vitale sportverenigingen, omdat die een belangrijke en bindende rol in de samenleving kunnen vervullen; zeker ook voor de jeugd.

Ook uitgaan en 'stappen' zijn concrete invullingen van vrije tijdsbesteding. Wij willen graag daaraan een bijdrage leveren door een veilige uitgaansomgeving te bieden. Echter, wij stellen vast dat jongeren daaraan zelf ook een bijdrage moeten leveren en daarin een eigen verantwoordelijkheid hebben (zie ook programma Veiligheid).

Aldus zetten wij in op de volgende subdoelen:

- A1) We stimuleren het gebruik van het aanwezige aanbod van activiteiten (en voorzieningen) op cultureel en sportief gebied, verenigingen en maatschappelijke organisaties.
- A2) Kinderen en jongeren hebben een veilige plek in de openbare ruimte, waar zij zichzelf fysiek en sociaal kunnen ontwikkelen.

Subdoel A 1) We stimuleren het gebruik van het aanwezige aanbod van activiteiten (en voorzieningen) op cultureel en sportief gebied, verenigingen en maatschappelijke organisaties.	
Toelichting	We moedigen jeugdigen en ouders aan om zich te verbinden aan de activiteiten en voorzieningen die er zijn. Bij het opgroeien ontwikkelen jeugdigen allerlei vaardigheden op lichamelijk, cognitief, emotioneel en sociaal gebied. Naast het gezin en de school bewegen zij zich ook in andere verbanden, zoals sportverenigingen, muziekverenigingen of kerkgemeenschappen. In deze verbanden wordt op een informele en ongedwongen wijze beroep gedaan op de vaardigheden van jeugdigen. Dit vormt een belangrijke aanvulling op de thuissituatie en de school. Vanuit de burgerparticipatie is in zowel de enquête als de splittersessie aangegeven dat een brede kennismaking met activiteiten en cultuur een belangrijke voorwaarde is voor persoonlijke ontwikkeling en verantwoordelijk burgerschap. Verenigingen en levensbeschouwelijke organisaties zijn zelf verantwoordelijk voor het binnenhalen van leden en hun financiën. Jeugdigen en ouders zijn zelf verantwoordelijk om invulling te geven aan hun vrije tijdsbesteding. De gemeente stelt zichzelf vooral een communicatieve en faciliterende taak. We dragen uit dat het voor jeugdigen belangrijk is dat zij deelnemen aan het maatschappelijke leven. We willen die eigen verantwoordelijkheid op gang brengen door jeugdigen al vroeg de mogelijkheid te bieden kennis te maken met diverse vrijetijdsactiviteiten, zoals sport en cultuur. Er zijn gevallen waar jeugdigen en ouders die verantwoordelijkheid wel willen, maar niet kunnen nemen. In die gevallen willen we jeugdigen niet het slachtoffer laten zijn van de factoren waar zij geen invloed op hebben. Deze jeugdigen zullen we stimuleren gebruik te maken van de voorzieningen die we hebben, zoals het Sportfonds, activiteiten op de basisschool, jongerenwerk en sportbuurtwerk. In de laatste gevallen wordt de focus verlegd naar het stimuleren van verantwoordelijkheid. Dat wil zeggen dat het bezighouden van jeugdigen niet het doel is, maar het stimuleren van zelf organiseren en verantwoordelijkheid nemen. De jeugdigen, gezinnen en buurt nemen zo snel als mogelijk de verantwoordelijkheid van de professionele vakkracht over. Hier ligt ook een stevige relatie met het programma Wijkzaken, waarin buurtbewoners zelf verantwoordelijkheid nemen voor activiteiten in hun wijk.
Maatschappelijke effecten	• Jeugdigen leren hoe ze zich in het maatschappelijk verkeer moeten gedragen en welke bijdrage zij aan de maatschappij kunnen leveren. • Jeugdigen die deelnemen aan het maatschappelijk verkeer hebben meer zelfvertrouwen en ontwikkelen zich beter. • Het lokale maatschappelijke middenveld wordt versterkt. • Jongerenactiviteiten in de buurt worden zelfstandig uitgevoerd door jeugdigen en buurtbewoners waardoor sociale cohesie ontstaat.
Mate van gemeentelijke	Middel

invloed	
Streefwaarden	80% van de jeugdigen neemt deel aan het verenigingsleven in Veenendaal. In 2008 was 40% van de 9-12 jarigen geen lid van een sportvereniging (regio gemiddelde 20%) Nadere cijfers zijn nog nodig over de andere leeftijdsgroepen en over percentage jongeren dat actief is in culturele leven.
Samenhang andere subdoelen	Wijkzaken: A4: Er is voldoende ruimte voor ontmoeting (fysieke plekken in de wijk) B1: In alle wijken is burgerparticipatie vast onderdeel bij het bedenken en uitvoeren van sociale activiteiten B5: er is voldoende ruimte voor ontmoeting <i>Ontmoeting en actief zijn in de wijk leveren ook een bijdrage aan de brede oriëntatie van jongeren en zijn vaak vliegwielen voor het aanhaken op verenigingen.</i> Veiligheid: B2: De overlastcijfers dalen aantoonbaar C2: Wij keren de tendens van toenemende polarisatie en discriminatie <i>Actieve participatie van jeugdigen in het verenigingsleven werkt preventief op overlast, omdat verveling wordt tegengegaan en invulling wordt gegeven aan vrije tijd. Daarnaast zorgt participatie voor ontmoeting en kennismaking ook met andere culturen. Het kennen en beter begrijpen van de ander maakt toleranter.</i>

Subdoel A 2) Kinderen en jongeren hebben een veilige plek in de openbare ruimte, waar zij zichzelf fysiek en sociaal kunnen ontwikkelen.	
Toelichting	Onder openbare ruimte verstaan we die ruimte die voor iedereen toegankelijk is. Veel van de dagelijkse activiteiten van jeugdigen spelen zich af in de openbare ruimte. Dit gaat van fietsen naar school tot spelen en ontmoeten. De openbare ruimte biedt jeugdigen bij uitstek de mogelijkheid om zich sociaal en fysiek te ontwikkelen via een zelfstandige ontdekkingstocht en experiment. Die mogelijkheid creëren we door bij de inrichting van de openbare ruimte rekening te houden met de wensen en behoeften van jongeren. Het gaat hierbij om speelvoorzieningen en ontmoetingsplaatsen, maar ook om veilige fietsroutes. Veenendaal is een jonge leefstad waar ongeveer 27% van de bevolking jonger is dan 20 jaar. Veenendaal is een jonge gezinsstad en wil zich ook als zodanig profileren. Ten opzichte van landelijk staat Veenendaal echter op plaats 5 van de 431 gemeenten in Nederland waar het speelruimte betreft (plaats 1 is de slechtst scorende). Jongeren bepalen voor een groot deel het straatbeeld. We vinden het belangrijk dat zij zich veilig voelen in de openbare ruimte. In het kader

Maatschappelijke effecten	van de veiligheid vinden we het belangrijk dat jeugdigen zich positief gedragen én dat ze positief bejegend worden. In het kader van wijkzaken vinden we het belangrijk dat de fysiek omgeving gewaardeerd wordt door de inwoners, ook door jongeren en gezinnen. • Jeugdigen die zich fysiek goed ontwikkelen maken later minder aanspraak op bijvoorbeeld Wmo-voorzieningen. • Jeugdigen die zich sociaal goed ontwikkelen nemen later gemakkelijker en op positieve wijze deel aan het maatschappelijke verkeer. • Het hebben van goede (speel)voorzieningen werkt overlastverlagend (relatie: Programma Veiligheid). • Het Veenendaal's straatbeeld bevestigt dat Veenendaal een jonge gezinsstad is.
Mate van gemeentelijke invloed	middel
Streefwaarden	• In 2014 speelt 80 % van de kinderen meer dan 0,5 uur per dag buiten t.o.v. 73% van de 9-12 jarigen in 2009. We ontwikkelen nog een monitor voor de andere leeftijden. • In 2014 gaat 90% van de jeugdigen op de fiets of lopend naar school en vereniging. Hierop gaan we nog een 0-meting houden • Speelruimte in Veenendaal stijgt in 2014 naar het regiogemiddelde van 85 kinderen per ha ten opzichte van 142 kinderen per ha in 2008. (Wijkzaken is leidend in uitvoering)
Samenhang andere subdoelen	Wijkzaken: A2: Elke wijk heeft een visie op welke voorzieningen er nodig zijn A3: De wijk is schoon, heel en veilig A4: Er is voldoende ruimte voor ontmoeting (fysieke plekken in de wijk) B4: Jongeren hebben een plek en een gezicht in de wijk. Ook zij nemen verantwoordelijkheid voor hun wijk B5: Er is voldoende ruimte voor ontmoeting <i>Het programma wijkzaken is leidend in de uitvoering van het inrichten van de openbare ruimte. De streefwaarden die onder dit doel geformuleerd zijn in Jeugd zijn kaderstellend voor de wijkvisie en plannen in het programma wijkzaken.</i> Veiligheid: B1: Bewoners kennen elkaar, overlastveroorzakers zijn niet anoniem B2: De overlastcijfers dalen aantoonbaar B3: (wijkzaken A3 is leidend) De wijk is schoon, heel en veilig C2: Wij keren de tendens van toenemende polarisatie en discriminatie C3: De wettelijke grenzen zijn vastgelegd en worden door de overheid zichtbaar, duidelijk en consequent gehandhaafd <i>Jongeren in de openbare ruimte dienen zich ook aan de regels te houden, daarbij hebben zij zelf recht op veiligheid.</i>

B. Veenendaalse jongeren behalen minimaal een startkwalificatie

Een startkwalificatie is een minimale basis om op de arbeidsmarkt je plek te veroveren. Het behalen hiervan lijkt vanzelfsprekend, maar is dat niet. Vele factoren spelen een rol. Denk aan een verkeerde plaatsing op de basisschool, een verkeerde schoolkeuze, voortijdig schoolverlaten om redenen die buiten de school liggen, te weinig maatwerk voor leerlingen die minder goed aansluiten op het systeem. Dit veroorzaakt dat veel jongeren de school verlaten zonder de startkwalificatie. Dit wil niet zeggen dat zij zonder meer uitgesloten zijn van de arbeidsmarkt, maar de kans op werkloosheid en een beroep op de bijstand is wel vele malen groter.

Wij zetten onder dit hoofddoel in op de volgende subdoelen:

- B 1) Alle betrokkenen hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid om voor de schoolloopbaan maatwerk te realiseren in geval van ontwikkelingsvoorsprongen of achterstanden en dreigende uitval.
- B 2) Op de leeftijd van 4 jaar mag een eventuele achterstand geen belemmering vormen voor het succesvol doorlopen van de schoolloopbaan.
- B 3) Iedereen tussen de 16 en 27 jaar is aan het werk of zit op school.

Subdoel B1) Alle betrokkenen hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid om voor de schoolloopbaan maatwerk te realiseren in geval van ontwikkelingsvoorsprongen of achterstanden en dreigende uitval.	
Toelichting	Onder jeugdigen met een ontwikkelingsvoorsprong verstaan we die jongeren, waarbij het onderwijs onvoldoende uitdaging biedt om hun kwaliteiten te benutten. Onder jeugdigen met achterstanden of dreigende uitval scharen we die jeugdigen die als gevolg van taal- of ontwikkelingsachterstanden of persoonlijke problematiek moeite hebben om hun schoolloopbaan succesvol te doorlopen. We vinden het belangrijk dat jeugdigen na hun schoolloopbaan een volwaardige plaats op de arbeidsmarkt innemen. De onderwijsinstellingen zijn zelf verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs dat ze bieden en de wijze waarop zij deze doelgroepen bedienen. Naast goed onderwijs is een veilige en betrokken thuisbasis en een veilige en constructieve vrije tijdsbesteding van belang om de schoolloopbaan ongestoord te doorlopen. Ook ouders, gemeente en maatschappelijke instellingen spelen hierbij dus een rol. In de praktijk zien we dat bij jongeren die geen startkwalificatie halen vaak sprake is van meervoudige, complexe problematiek. In deze gevallen zien we een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor eenieder die bij deze jongere betrokken is. Met scholen en andere betrokken instanties werken we nauw samen om aan deze doelstelling gestalte te geven. Voorkomen moet worden dat de partijen zich daarbij vooral richten op hun eigen processen. We moeten samen het systeem zo inrichten en elkaar erop aanspreken dat elke jongere die begeleiding krijgt die hij/zij nodig heeft om uiteindelijk een startkwalificatie te halen. Door het verbinden van processen en verantwoordelijkheden zorgen we ervoor dat de kans op slagen hiervan het grootst is. Ons motto is "aan het systeem mag het niet liggen". Vanuit de burgers en de instellingen is bevestigd dat het hierbij belangrijk

	is aandacht te hebben voor persoonlijke talenten van jongeren. Dit geldt voor jongeren met een voorsprong, maar ook voor jongeren met een achterstand op ons systeem, maar die wel degelijk over een talent beschikken. Nagegaan wordt of met inzet van rijks- en/of provinciale middelen projecten kunnen worden gestart, die een bijdrage leveren aan de realisatie van deze doelstelling. De effectiviteit van de rebound-voorziening – een tijdelijk traject om leerlingen die voortijdig uit het onderwijssysteem dreigen te vallen terug te laten keren in het reguliere onderwijs - wordt tegen het licht gehouden. Mogelijkheden tot verbetering en aanvulling worden onderzocht.
Maatschappelijke effecten	• Elke jongere krijgt de kans om een startkwalificatie te behalen. • Jeugdigen ontwikkelen die kennis en vaardigheden die nodig zijn voor een kansrijke positie op de arbeidsmarkt • Er is meer oog voor talent
Mate van gemeentelijke invloed	Hoog
Streefwaarden	• In 2008-2009 waren er tussen de 12 en 23 jaar volgens de DUO-registratie 191 voortijdig schoolverlaters, in 2014 is de werkelijke situatie van deze jongeren bekend. Degenen die daadwerkelijk niet op een opleiding zitten bieden we een leerwerktraject gericht op het alsnog behalen van de startkwalificatie, zodat het aantal VSV-ers 0 bedraagt.
Samenhang andere subdoelen/programma's	Economie A 3) Iedereen tussen de 16 en 27 jaar is aan het werk of zit op school. <i>Vanuit het programma Economie wordt ingezet op het in beeld brengen van het totale bereik vanuit de aanpak WIJ (hoeveel jongeren tussen de 16 en 27 thuiszitten zonder uitkering en zonder regulier werk of onderwijs)</i> Veiligheid: A2: Veenendaal kent geen groepen meer die oververtegenwoordigd zijn in de criminaliteitscijfers. In deze periode betekent dat met name een inspanning richting Marokkaans-Nederlandse jongeren. <i>De mogelijkheid te voorzien in eigen onderhoud is een risicobeperkende factor voor criminaliteit en overlast.</i>

Subdoel B2) Op de leeftijd van 4 jaar mag een eventuele achterstand geen belemmering vormen voor het succesvol doorlopen van de schoolloopbaan.

Toelichting	Uit onderzoek is gebleken dat kinderen die bij binnenkomst op de basisschool al te maken hebben met een taal- en ontwikkelingsachterstand een grotere kans hebben op het verlaten van het onderwijs zonder startkwalificatie of met een lagere startkwalificatie
-------------	---

	dan in potentie mogelijk zou zijn geweest. Een goede beheersing van de Nederlandse taal is een essentiële voorwaarde om te kunnen functioneren in de Nederlandse samenleving. Het verminderen van taalachterstand bij jonge kinderen heeft hoge prioriteit. Een gestructureerd programma voor kinderen met taal- en ontwikkelingsachterstanden blijkt positieve effecten te hebben op het voorkomen en verminderen van onderwijsachterstanden. Wij nemen hierin een sturende rol. Achterstanden worden in een zo vroeg mogelijk stadium in beeld gebracht en hierop wordt een sterke vroeg- en voorschoolse educatie geboden. Daarbij maken we met de betrokken partijen afspraken over het waarborgen van een doorlopende leerlijn. Om die reden financieren we een kwalitatief goed VVE-programma voor de leeftijd van 2-4 jaar. Voor elk kind met een taal- of ontwikkelingsachterstand is een plaats beschikbaar. Ouders hebben zelf de keuzevrijheid om hun kinderen naar een voorschoolse voorziening (peuterspeelzaal of kinderopvang) te laten gaan, maar wij zullen hen daartoe wel stimuleren door gerichte communicatie en voorlichting. De financiële toegankelijkheid is wettelijk geregeld.
Maatschappelijke effecten	• Kinderen die deelgenomen hebben aan voor- en vroegschoolse educatie (VVE) beschikken over betere sociale vaardigheden. • Kinderen die deelgenomen hebben aan voor- en vroegschoolse educatie (VVE) beschikken over betere beheersing van de Nederlandse taal. • Kinderen die deelgenomen hebben aan VVE hebben een kleinere kans op schooluitval en betere loopbaanperspectieven.
Mate van gemeentelijke invloed	middel
Streefwaarden	• In 2014 is minder dan 10% van de leerlingen tussen 4-12 jaar achterstandsleerling ten opzichte van 14,4 % in 2008 • In 2014 neemt 100% van de doelgroep (gewichtenleerlingen) deel aan een VVE programma (meting nog ontwikkelen)
Samenhang andere subdoelen/ Programma's	Beheersing van de taal en betere sociale vaardigheden stellen iemand in staat om deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer. Daardoor heeft dit subdoel effect voor alle 3 de andere programma's.

Subdoel B3) Iedereen tussen de 16 en 27 jaar is aan het werk of zit op school.	
Toelichting	Het gaat erom dat jongeren dagelijks in het licht van hun toekomst betekenisvol bezig zijn. Niemand heeft er wat aan om zonder onderwijs of werk te zitten. Op langere termijn leidt thuiszitten tot een grote afstand tot de arbeidsmarkt, waardoor jongeren niet in staat zijn om zelf in hun levensonderhoud te voorzien. Dit kan weer allerlei gevolgen hebben op andere gebieden (o.a. huisvesting, schulden, etc.). We vinden het daarom belangrijk dat jongeren naar school gaan of werken. Niemand in de leeftijd van 16 tot 27 jaar mag zonder opleiding of werk

	thuiszitten, ook al doen zij geen beroep op een gemeentelijke inkomensvoorziening. Ook niet de jongeren die als gevolg van hun sociale achtergrond of individuele situatie moeite hebben om naar school te gaan of werk te vinden. Wij vinden dat ook deze jongeren een volwaardige dagbesteding moeten hebben. Een jongeren tussen de 16 en 27 zou: • Ofwel reguliere arbeid moeten verrichten (Economie) • Ofwel regulier onderwijs moeten volgen (Jeugd) • Ofwel een leer-werktraject moeten volgen (al dan niet met voorziening levensonderhoud) (Jeugd en economie)
Maatschappelijke effecten	• Jongeren die naar school gaan of werken maken ook in hun latere leven minder gebruik van overheidsgefinancierde inkomensvoorzieningen. • Er is meer (en hoger) gekwalificeerd arbeidspotentieel. • Minder sociale overlast.
Mate van gemeentelijke invloed	Hoog
Streefwaarden	• In 2008-2009 waren er tussen de 12 en 23 jaar volgens de DUO-registratie 191 voortijdig schoolverlaters, in 2014 is de werkelijke situatie van deze jongeren bekend. Degenen die daadwerkelijk niet op een opleiding zitten bieden we een leerwerktraject gericht op het alsnog behalen van de sterkwalificatie, zodat het aantal VSV-ers 0 bedraagt.
Samenhang andere subdoelen	Economie: A3 Iedereen tussen de 16 en 27 jaar is aan het werk of zit op school. <i>In 2013 weten we het totale bereik vanuit de aanpak WIJ (hoeveel jongeren tussen de 16 en 27 thuiszitten zonder uitkering en zonder regulier werk of onderwijs).</i> Wijkzaken en Veiligheid: <i>De mogelijkheid in je eigen onderhoud te voorzien werkt risicobeperkend op criminaliteit en stelt je in staat zorg te dragen voor anderen en je omgeving.</i>

C. Jongeren in Veenendaal zijn fysiek en mentaal gezond

Om jongeren op te laten groeien tot volwassenen die verantwoordelijkheid nemen voor zichzelf en voor anderen is een goede fysieke en mentale gezondheid een belangrijke basisvoorwaarde. Vanzelfsprekend heeft iedereen hierin een andere uitgangspositie. Doel is om te zorgen dat er geen gezondheidsrisico's en ontwikkelingsrisico's ontstaan.

Ouders zijn ook hier eerstverantwoordelijk voor de gezonde ontwikkeling van hun kind. Op latere leeftijd verschuift deze verantwoordelijkheid naar het kind zelf. Wij vinden dat ouders zich al vroeg bewust moeten zijn van hun taak. Als gemeente hebben we hierin een faciliterende rol. Die rol geven we invulling door het voeren van de regie op het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Ouders en kinderen, die een beroep doen op het CJG kunnen terecht bij één loket. De organisaties, die invulling geven aan het CJG, zorgen voor een goede onderlinge samenwerking en een sluitende

zorgketen/aanpak, waaronder een betere aansluiting met de zorgadviesteams van de scholen. Overeenkomstig het bestaand beleid wordt bij de doorverwijzing invulling gegeven aan een identiteitsgebonden vraag van de opvoeders en kinderen.

Het CJG neemt in principe niets over van ouders en kinderen. Het CJG adviseert. De uitvoering van taken in het CJG is erop gericht dat ouders en kinderen zaken zo snel mogelijk weer zelf ter hand kunnen nemen.

Vanuit dit hoofddoel zetten we in op de volgende subdoelstellingen:

- C 1) Kinderen en jongeren eten gezond en bewegen voldoende.
- C 2) Ouders zijn als eerstverantwoordelijke aanspreekbaar op de opvoeding en opvoedingsbekwaam
- C 3) Risico's voor de ontwikkeling van het kind worden gesignaleerd en aangepakt voordat ze leiden tot ontwikkelingsstoornissen
- C 4) Jongeren zijn weerbaar tegen de bedreigingen van loverboys, alcohol/drugs en criminaliteit.

Subdoel C1) Kinderen en jongeren eten gezond en bewegen voldoende.	
Toelichting	Met de ruime beschikbaarheid aan snoep en snacks staan jongeren meer dan ooit bloot aan allerlei verleidingen. Zij zullen hiermee verantwoord moeten leren omgaan om hun gezondheid te behouden. Indien jongeren dit niet leren, kunnen de maatschappelijke kosten heel hoog op gaan lopen. Niet alleen medische en zorgkosten, maar ook kosten voor arbeidsongeschiktheid en het niet leveren van bijdragen in sociaal-maatschappelijke zin. Zij zijn dan niet in staat hun verantwoordelijkheid te nemen. Bekend is dat jongeren steeds dikker worden en te weinig bewegen. Het risico is dus zeer reëel. Vanuit onze faciliterende rol willen we bevorderen dat iedereen die met kinderen en jongeren werkt, het belang van gezond eten en bewegen uitdraagt en hierin het voorbeeld geeft. Uitdragen betekent ook dat de openbare ruimte kinderen aanzet tot bewegen en kinderen in staat stelt veilig lopend en fietsend naar school te gaan. Vanuit participatietraject kwam sterk naar voren dat voorlichting, het bieden van gezonde voeding in schoolkantines en het geven van het goede voorbeeld een belangrijke bijdrage leveren aan dit doel. Ook het aanspreken van ouders op de gezondheidssituatie van hun kinderen en het stimuleren van het aanbod van sport zijn van belang. We willen ons hierbij dus richten op de volgende zaken: Voorlichting, aanspreken, veilige buitenruimte die uitdaagt tot beweging, voorbeeldfunctie van alle maatschappelijke partners, gezonde voeding op scholen.
Maatschappelijke effecten	• Jeugd is gezond • Gezonde jongeren doen later als volwassene ook minder een beroep op zorgvoorzieningen • Gezonde jongeren kunnen een stevige rol spelen in de verantwoordelijke samenleving
Mate van	

gemeentelijke invloed	Laag
Streefwaarden	• In 2014 voldoet 9% van de 9-12 jarigen niet aan de beweegnorm ten opzichte van 13% in 2010 • In 2014 heeft 13,7% van de 5-14 jarigen overgewicht (huidige regiogemiddelde) ten opzichte van 14,3% in 2009 • In 2014 eet 30% van de 12-19 jarigen dagelijks fruit ten opzichte van 22% in 2008 • In 2014 eet van de 12-19 jarigen, 40% dagelijks groente ten opzichte van 32% in 2008 • Cijfers nodig op andere leeftijden. Streefwaarden +5%
Samenhang andere subdoelen	Economie: <i>In het algemeen zijn gezonde mensen minder snel arbeidsongeschikt</i>

Subdoel C2) Ouders zijn als eerstverantwoordelijke aanspreekbaar op de opvoeding en opvoedingsbekwaam

Toelichting	Opvoeders zijn eerstverantwoordelijk en hebben een voorbeeldfunctie naar hun kind. We willen dat ouders zich hiervan bewust zijn, hierop aanspreekbaar zijn en aangesproken worden. Daarbij willen we dat zij zich ook bekwaam voelen bij de opvoedende rol en dit ook zijn. Er is meer sprake van opvoedverlegenheid dan voorheen. Ouders zijn verantwoordelijk maar moeten zich in deze tijd van individualisering wel gesteund weten. Daar waar vroeger de steun letterlijk om de hoek te vinden was, bij moeder, tante, kerk en burens, is deze vanzelfsprekende steun nu weggefallen. Ouders moeten zelf het opvoedwiel uitvinden. De meesten zijn daartoe zeer goed in staat en hebben af en toe slechts een praktische vraag. Maar er zijn ook ouders onzeker of zelfs echt de weg kwijt. Indien ouders deze verantwoordelijkheid om welke reden dan ook niet nemen ontstaan risico's die op latere leeftijd kunnen leiden tot overlast en maatschappelijke kosten. Dit is voor de individuele kinderen nadelig, maar ook voor de maatschappij als geheel. Kinderen zijn onze toekomst en moeten uitgroeien tot burgers die verantwoordelijkheid nemen voor zichzelf en de samenleving. Om die reden hebben we een taak ouders te wijzen op deze belangrijke verantwoordelijkheid en hen hierin indien nodig te steunen. Wij willen stimuleren dat ouders weer een vraagbaak hebben voor praktische lichte opvoedvraagstukken. Het CJG biedt deze vraagbaak (De Twyn), als het loket voor vragen over opvoeden en opgroeien. Vanuit het CJG willen we een aanbod doen dat erop gericht is de eigen kracht van opvoeders te versterken. Dit houdt ook in het versterken van het eigen directe netwerk waarop ouders een beroep kunnen doen bij lichte opvoedvragen. Risico's en problemen moeten gesignaleerd en aangepakt worden,
-------------	---

	voordat deze verergeren. Voor het signaleren en aanpakken hiervan willen we bevorderen dat er een goede onderlinge samenwerking is tussen alle zorginstellingen. Een sluitende zorgketen/aanpak, inclusief betere aansluiting met zorgadviesteams van scholen. Vanaf –9 maanden (aanstaande ouders) zetten we een stevige communicatieve rol in vanuit het CJG en de jeugdgezondheidszorg. Weet wat opvoeden inhoud, wat van ouders verwacht wordt, wat een positieve ontwikkeling met zich meebrengt, e.d. Vanuit het participatietraject is veel steun voor deze preventieve insteek. Zowel burgers als instellingen onderschrijven het belang van goed advies aan opvoeders via één herkenbaar, veilig en onafhankelijk loket
Maatschappelijke effecten	• Ouders nemen hun verantwoordelijkheid • Ouders voelen zich gesteund • Minder maatschappelijke risico's door minder overlast en zorgkosten
Mate van gemeentelijke invloed	Middel
Streefwaarden	• 95% van de kinderen maakt gebruik van het consultatiebureau • 10% meer gebruik van opvoedspreekuren (nog meten) ten opzichte van 2010 • In 2014 heeft 1,83% (huidige regiogemiddelde) van de Veense jongeren een indicatie jeugdzorg ten opzichte van 2,42% in 2008 • In 2014 25% meer meldingen/vragen bij AMK ten opzichte van 2010 (nog meten) • 10% minder kindermishandeling ten opzichte van 2010 (nog meten) • 30% minder overlast (veiligheid)
Samenhang andere subdoelen	Veiligheid B2: De overlastcijfers dalen aantoonbaar Wijkzaken B2: Bewoners zorgen voor elkaar <i>Goede opvoeding en veilige ontwikkeling zijn hiervoor randvoorwaarden</i>

Subdoel C3) Risico's voor de ontwikkeling van het kind worden gesignaleerd en aangepakt voordat ze leiden tot ontwikkelingsstoornissen

Toelichting	We leggen bij het signaleren van risico's en problemen de focus op vroeg. Dat wil zeggen: vroeg in de leeftijd: ouders dienen zich meteen (- 9 maanden) bewust te zijn van hun verantwoordelijkheid. En vroeg waar het gaat om voorkomen dat er problemen optreden. Dus anticiperen op risico's in plaats van achteraf ingrijpen. Wij zijn van mening dat het investeren in "vroeg" op de langere termijn loont, omdat risico's niet zijn uitgegroeid tot daadwerkelijke problemen maar zijn opgelost door goedkope en lichte ingrepen, zoals advies en hulp bij het verstevigen van het persoonlijk netwerk van gezinnen. Dit investeren is gericht op versterken van eigen verantwoordelijkheid en dus niet op het overnemen van. Het is gericht op het voorkomen van problemen. Indien nodig treden we hierbij handhavend op (leerplicht,
-------------	--

Maatschappelijke effecten	boa, etc.). • Positief ontwikkelde jeugd, die volwaardig maatschappelijk kan participeren • Op langere termijn minder gebruik van (gemeentelijk gesubsidieerde) voorzieningen om de gevolgen van ontwikkelingsstoornissen te bestrijden. • Voorkomen van uitval door niet tijdig gesignaleerde achterstanden
Mate van gemeentelijke invloed	Middel
Streefwaarden	• 95% van de kinderen maakt gebruik van het consultatiebureau • 10% meer gebruik van opvoedspreekuren (nog meten) ten opzichte van 2010 • In 2014 heeft 1,83% (huidige regiogemiddelde) van de Veense jongeren een indicatie jeugdzorg ten opzichte van 2,42% in 2008 • In 2014 25% meer meldingen/vragen bij AMK ten opzichte van 2010 (nog meten) • 10% minder kindermishandeling ten opzichte van 2010 (nog meten) • 30% minder overlast (veiligheid) • 0% voortijdig schoolverlaters
Samenhang andere subdoelen	Wijkzaken B2: Bewoners zorgen voor elkaar B3: In de wijk is samenwerking tussen verschillende participanten zoals: bewoners, bewonerscommissies, instellingen, ondernemers <i>Deze doelen van wijkzaken zijn belangrijke randvoorwaarden om risico's tijdig te signaleren. Hiervoor is het tenslotte nodig dat je elkaar kent en je om elkaar bekommerd.</i>

Subdoel C4) Jongeren zijn weerbaar tegen de bedreigingen van loverboys, alcohol/drugs en criminaliteit.	
Toelichting	De bestrijding van criminaliteit (waaronder loverboys en drugs) vindt plaats vanuit het programma Veiligheid. Vanuit het programma jeugd bedienen we de jongeren zelf: door hen weerbaar te maken tegen deze bedreigingen. Weerbaar zijn houdt in dat je weet wat de gevaren zijn, dat je in staat bent om ook onder groepsdruk "nee" te zeggen en dat je voldoende zelfvertrouwen hebt om de juiste keuzes te maken. Ook op scholen moet 'verdacht gedrag' (spijbelen, dure spullen, grote auto) gesignaleerd worden. Uit de participatie komt naar voren dat het van belang is geen alcohol en drugs toe te staan in door gemeente gesubsidieerde instellingen voor jongeren. Daarmee werken we aan een goed voorbeeld. Anderzijds maakt de participatie ook helder dat leren omgaan met alcohol en drugs belangrijker wordt gevonden, dan het tegengaan van de beschikbaarheid van deze middelen. Als gemeente nemen we een communicatieve rol op ons: we willen

	volwassenen (ouders en overigen) wijzen op hun verantwoordelijkheid om jongeren te leren omgaan met middelengebruik. Daarbij willen we jongeren informeren over de risico's van alcohol en drugsgebruik en het bestaan van Loverboys en de persoonlijke gevolgen van criminaliteit. Gemeente neemt haar verantwoordelijkheid door instellingen waar jeugdigen komen en die subsidie ontvangen van de gemeente te verbieden alcohol te schenken aan jongeren onder de 16 jaar (ook sportverenigingen).
Maatschappelijke effecten	• Jongeren zijn weerbaar • Jongeren zijn zich bewust van de gevaren • Jongeren ge- en misbruiken alcohol niet • Minder slachtoffers loverboys
Mate van gemeentelijke invloed	Middel
Streefwaarden	• In 2014 rookt 12% van 12-19 tov 15 % in 2008 • In 2014 is het alcoholgebruik beneden de 16 25% t.o.v. 30% in 2008 • In 2014 is het gebruik van hasj of wiet onder 12-19 jarigen 3% t.o.v. 5% in 2008 • In 2014 is het gebruik van harddrugs onder 12-19 jarigen 1% t.o.v. 3% in 2008 • Jongeren in de basisschoolleeftijd gebruiken geen drugs of alcohol en roken niet (nog meten).
Samenhang andere subdoelen	Veiligheid A4: We bestrijden loverboypraktijken en misbruik van alcohol en drugs <i>Vanuit veiligheid gaat het om de repressie van alcohol en drugsgebruik en loverboypraktijken. Jeugd richt zich op de weerbaarheid van slachtoffers/gebruikers en steekt daarmee preventief in.</i>

D. Jeugdigen leren al vroeg een bijdrage te leveren aan de maatschappij en krijgen hiervoor ook de ruimte.

Jeugd maakt een belangrijk deel uit van onze Veenendaalse samenleving. Volwassenen bepalen veel over het leven van jongeren. Dat is goed, want het is de taak van volwassenen om verantwoordelijkheid te nemen voor haar jeugd. Echter de keuzes van volwassenen sluiten niet altijd aan op de belevingswereld van jongeren. Dat maakt dat deze keuzes niet altijd even goed begrepen en gedragen worden door de jeugd. Wij willen stimuleren dat jongeren een stem krijgen en hier ook gebruik van maken als het gaat om zaken die hen aangaan.

Opgroeien tot verantwoordelijk burger betekent dat je besef moet ontwikkelen dat je deel uitmaakt van een samenleving en dat je hier een bijdrage aan kunt leveren. Ook om die reden is het goed om van jongeren al vroeg een actieve rol te vragen.

Vanuit dit hoofddoel zetten we in op de volgende subdoelstellingen:

- D 1) jongeren ontwikkelen hun sociale vaardigheden en zijn zich bewust van hun rol in de Maatschappij

- D 2) Jeugdigen krijgen van jongs af aan de mogelijkheid mee te praten (adviseren) over zaken die hen zelf aangaan.

Subdoel D1) jongeren ontwikkelen hun sociale vaardigheden en zijn zich bewust van hun rol in de maatschappij	
Toelichting	Sociale vaardigheden zijn een belangrijke basisvaardigheid om anderen tegemoet te kunnen treden en effectief te zijn in deze contacten. Door het ontwikkelen van deze vaardigheden hebben jongeren meer en betere kansen in de samenleving en bereiken we meer respect en betere omgangsvormen in onze samenleving. Jeugdigen weten wat ze willen, maar ze beschikken lang niet altijd over de vaardigheden om dit op respectvolle en effectieve wijze kenbaar te maken in hun sociale contacten. Dit is normaal, want sociaal gedrag dient aangeleerd te worden. Echter door het intensieve gebruik van digitale communicatiemiddelen komen er ook steeds nieuwe "sociale arena's" bij. In deze nieuwe arena's gelden verschillende gedragscodes. Van belang is dat eenieder zich bewust is van de arena waarin hij/zij zich begeeft en welke gedragscodes daar gelden. De communicatie binnen (digitale) nieuwe media verloopt impulsiever en het gevoel voor sociale verhoudingen vervalt bij het ontbreken van fysiek contact. Samen met de ontwikkeling dat sociale verhoudingen "losser" worden zorgt dit ervoor dat jongeren minder besef hebben van welk gedrag wanneer sociaal wenselijk is. Dit uit zich ook in het onderwijs, in de woonomgeving en in contacten met (potentieel) werkgevers. Overigens is deze ontwikkeling niet uniek voor de doelgroep jeugd. Ouders hebben de primaire rol om hun kinderen te leren wat de gedragsregels zijn. Zij moeten deze taak vervullen in de veranderende sociale werkelijkheid zoals die hierboven beschreven is. Ook het onderwijs spreekt hierin een rol. Wij willen dit punt via de Lokaal Educatieve Agenda bespreekbaar maken en nagaan op welke wijze we ouders en jongeren kunnen faciliteren in het ontwikkelen van deze vaardigheden
Maatschappelijke effecten	• Verruwing in sociale contacten neemt af. • Bewustzijn bij jeugdigen over de sociale gedragscodes binnen de verschillende arena's en hiertoe toegerust zijn • Werkgevers hebben stagiairs/werknemers die sociaal vaardig zijn.
Mate van gemeentelijke invloed	Laag
Streefwaarden	Kwaliteit van de sociale interactie is in 2014 met een waardering van 2 punten gestegen t.o.v. 2010. We ontwikkelen hiervoor een auditsysteem met sleutelfiguren uit wijken, werkgevers, onderwijs etc.
Samenhang andere subdoelen	Veiligheid B2: De wijk is schoon, heel en veilig <i>Om met elkaar verantwoordelijkheid te nemen voor veiligheid is het van belang dat je elkaar op een sociaal vaardige manier weet aan te spreken.</i>

	Wijkzaken B4: Jongeren hebben een plek en een gezicht in de wijk. Ook zij nemen verantwoordelijkheid voor hun wijk <i>Om met elkaar verantwoordelijkheid te nemen voor de leefbaarheid is het van belang dat je elkaar op een sociaal vaardige manier weet aan te spreken.</i> Economie: A2: er is een goede afstemming tussen vraag naar (aard beroepsbevolking) en aanbod van werk (sectoren). <i>Sociale vaardigheden bieden hogere kansen op het vinden en behouden van werk.</i>
--	---

Subdoel D2) Jeugdigen krijgen van jongs af aan de mogelijkheid mee te praten (adviseren) over zaken die hen zelf aangaan.	
Toelichting	In Veenendaal wonen veel jeugdigen tot 20 jaar. Hoewel jongeren een andere belevingswereld hebben dan volwassenen, maken zij wel volwaardig deel uit van de maatschappij. Zij oefenen geweld of ongewild ook invloed uit op de samenleving. Wij willen dat jongeren zich hier al jong van bewust worden en zich mede verantwoordelijk gaan voelen. We vinden het belangrijk dat er niet over, maar met jeugdigen gesproken wordt. Wanneer jeugdigen betrokken worden bij besluitvorming die hen aangaat, wordt de besluitvorming beter en meer gedragen. Daarnaast vergroot participatie de betrokkenheid bij de samenleving en het (gevoel van) erbij horen. Jeugdigen worden zich op die manier van jongs af aan bewust dat zij samen met anderen de maatschappij vormen, dat zij hier invloed op kunnen hebben en daarmee verantwoordelijk zijn voor hun eigen en andermans omgeving. Wij willen dit proces stimuleren door jongeren kansen te bieden mee te doen en te denken. Ook willen we dit proces stimuleren door helder te zijn over mogelijkheden en grenzen.
Maatschappelijke effecten	• jongeren kunnen zich beter ontplooiën • betrokkenheid met samenleving vergroot • gevoel dat ze erbij horen • vergroten van verantwoordelijkheidsbesef • meer begrip leefwereld van anderen
Mate van gemeentelijke invloed	Hoog
Streefwaarden	• In alle wijken wordt in ieder geval de tweede stap van de participatieladder van de ombudsman toegepast (met uitzondering van reguliere uitvoerende werkzaamheden, dan is de eerste stap voldoende) In minimaal 3 wijken streven we per fysiek project naar toepassing van de hoogst mogelijke trede van participatieladder, maar tenminste stap 3. Hierin zijn ook jongeren betrokken. • Betrokkenheid jongerenraad vergroten/ minimaal handhaven
Samenhang	Wijkzaken

andere subdoelen	A1 : In alle wijken is burgerparticipatie vast onderdeel bij de uitvoering van beheersactiviteiten (groot onderhoud, reconstructie en herinrichting) en de inrichting van de openbare ruimte B1 : In alle wijken is burgerparticipatie vast onderdeel bij het bedenken en uitvoeren van sociale activiteiten <i>Vanuit het programma jeugdbeleid is het doel om jongeren mee te laten praten kaderstellend voor de uitvoering van deze subdoelen van wijkzaken.</i>
------------------	--

Hoofdstuk 5. Prioriteiten: waar gaat dit college voor?

In het voorgaande hoofdstuk zijn de hoofd- en subdoelen omschreven en hebben we onze ambities geformuleerd in de vorm van effecten en streefwaarden. Daarbij hebben we rekening gehouden met de duur van een collegeperiode en de omvang van het programma. Niet alles kan immers volledig in drie jaar gerealiseerd worden. Om die reden zijn er per programma een aantal zogenaamde passiepunten benoemd: een selectie uit de subdoelen waar de programmawethouder zich extra voor wil inzetten en ambitieuzere resultaten wil behalen.

Voor het programma Jeugd gaat het om de volgende subdoelen:

B 4) Iedereen tussen de 16 en 27 jaar is aan het werk of zit op school

Er is een harde kern jongeren die afglijdt en geen eigen verantwoordelijkheid neemt. Het is een groep jongeren die het keer op keer laat afweten, voor overlast zorgt en ook in hun latere leven hoge maatschappelijke kosten veroorzaken door criminaliteit en/of structurele uitkeringssituaties. Met een onorthodoxe aanpak willen we deze groep bereiken. Tot deze jongeren moet doordringen dat zij er geen baat bij hebben slachtoffer te zijn van "het systeem", maar dat zij eigen verantwoordelijkheid hebben voor hun leven en toekomst. Voor deze jongeren is het in de eerste instantie van belang hun leren weer zin te geven. Binnen dit subdoel gaan wij in de aanpak buiten de bestaande kaders te werk. De jongeren willen we een leer-werktraject bieden waarin zij gaan ontdekken dat zij zelf dingen kunnen bereiken in het leven.

C 2) Ouders zijn als eerstverantwoordelijke aanspreekbaar op de opvoeding en opvoedingsbekwaam

Opvoeders zijn eerstverantwoordelijk en hebben een voorbeeldfunctie naar hun kind. We willen dat ouders zich hiervan bewust zijn, hierop aanspreekbaar zijn en hiertoe bekwaam zijn.

Van belang is om de manier waarop we met dit opvoedvraagstuk omgaan te normaliseren. In deze maatschappij hebben we de onuitgesproken code dat we ons niet met elkaars opvoeding bemoeien. We ervaren echter vaak wel de negatieve effecten in gevallen waar de verantwoordelijkheid niet opgepakt wordt. Dat leidt er vervolgens toe dat we ons uiteindelijk toch gaan bemoeien met die opvoeding, maar dan op een dure, geïnstitutionaliseerde, onpersoonlijke en in feite redelijk wereldvreemde wijze. Door de primaire terughoudendheid van de omgeving om zich te bemoeien met de opvoeding, worden kinderen uiteindelijk in een (te) laat stadium uit hun normale situatie gehaald. Wij vinden dat onwenselijk. Wij willen een terugkeer naar "normaal met elkaar omgaan" en "elkaar gewoon aanspreken" op de eigen verantwoordelijkheid. We leggen daarbij de focus op vroeg. Dat wil zeggen: vroeg in de leeftijd: ouders dienen zich meteen (- 9 maanden) bewust te zijn van hun verantwoordelijkheid. En ook vroeg waar het gaat om voorkomen dat er echt problemen optreden. Dus anticiperen op risico's in plaats van achteraf ingrijpen. Alle acties zijn gericht op het blijvend beleggen van de verantwoordelijkheid waar die thuishoort: de ouders en de familie met steun van de directe omgeving. Sleutelwoorden zijn: communicatie, kortdurende steun, gericht op het versterken van de eigen kracht, het versterken van het eigen netwerk en zo snel mogelijk weer zelfstandig verder kunnen gaan.

Hoofdstuk 6. Personele en financiële middelen.

In dit hoofdstuk beschrijven wij ten eerste de wijze waarop binnen het programmatisch werken de personele organisatie geregeld is en voor dit programma invulling is gegeven. Daarnaast wordt de financiële kant van het programma beschouwd. Er wordt ingegaan op de financiële uitgangspunten en de benodigde financiële middelen om het programma te kunnen uitvoeren.

6.1. Personele organisatie

Een programma-aanpak is een tussenvorm van enerzijds het werken in een permanente organisatie en anderzijds het werken in projecten. Programma's kunnen in de praktijk uit tientallen projecten en/of activiteiten bestaan die in samenhang bestuurd moeten worden.

Elk programma kent een programmawethouder, ambtelijk opdrachtgever en programmamanager.

De programmawethouder is namens het college bestuurlijk opdrachtgever. Hij/zij treedt op als schakel tussen de vak-/projectwethouders.

Ambtelijk opdrachtgever is een directielid. De ambtelijk opdrachtgever treedt op als schakel tussen het bestuurlijk en ambtelijk domein en is verantwoordelijk voor de inzet van lijnactiviteiten (inclusief operationele activiteiten en randvoorwaarden) ten behoeve van het programma.

Beide opdrachtgevers vormen de programmastuurgroep en:

- zijn verantwoordelijk voor het programma en kunnen worden aangesproken op de gerealiseerde (maatschappelijke) effecten, de investeringen en de uitgaven;
- zijn verantwoordelijk voor het commitment bij de stakeholders;
- managen de strategische risico's van het programma.

De programmamanager is opdrachtnemer met betrekking tot het programma. Op basis van het mandaat van de stuurgroep heeft de programmamanager de bevoegdheid om het programma aan te sturen. De programmamanager is verantwoordelijk voor het 'wat' en 'wanneer', de afstemming tussen projecten en lijnactiviteiten en voor de programma-effecten; de afdelings- en projectmanagers zijn verantwoordelijk voor het 'wie' en hoe'.

De programmamanager heeft uitsluitend een functionele relatie (horizontale sturing) met afdelings- en projectmanagers. Afdelings- en projectmanagers zijn budgethouder van de lijnactiviteiten resp. projecten, de programmamanager heeft een eigen budget voor de organisatie van de coördinatie en facilitering van het programma.

In de praktijk betekent dit dat de programmawethouder zal sturen op het bereiken van de in onderhavig plan genoemde maatschappelijke effecten. Om deze effecten te bereiken, worden jaarlijks projecten en lijnactiviteiten ingezet vanuit verschillende beleidsdisciplines en portefeuilles. Dit zijn interne (gemeentelijke) en externe (door maatschappelijke partners) activiteiten.

De concrete resultaten van deze projecten en lijnactiviteiten zijn van invloed en/of moeten een bijdrage leveren aan de gedefinieerde effecten in dit programma. Het zijn de desbetreffende vak- en projectwethouders die hierover gaan. Daarmee heeft elke portefeuillehouder een collegiale verantwoordelijkheid voor het slagen van het programma van zijn/haar collega.

Samenstelling programmateam Jeugd

- Bestuurlijk opdrachtgever, tevens : Hans Bouwmeester programmawethouder
- Ambtelijk opdrachtgever : Ben van Zuthem
- Programmamanager : Brigitte Witjes

6.2. Financiën

Zoals aangegeven is voor het bereiken van de genoemde programma-effecten een veelheid aan activiteiten en inspanningen nodig.

Alvorens op de benodigde financiële middelen in te gaan, benoemen we de financiële uitgangspunten.

Allereerst stellen wij dat de ambities uit het programma gerealiseerd worden binnen de beschikbare meerjarenramingen (de jaarlijks in de gemeentebegroting opgenomen budgetten). Wij zullen dus geen voorstel doen om extra structurele middelen beschikbaar te stellen. Dat hierbij een relatie ligt met de te nemen keuzes in het kader van de Brede Heroverweging is evident. De wijze waarop in dat traject invulling wordt gegeven aan de bezuinigingstaakstelling bepaalt mede de omvang van de structureel beschikbare meerjarige middelen van elk programma.

In de voorstellen rondom de Brede Heroverweging geven wij tevens invulling aan ons motto van de verantwoordelijke samenleving. Dit leidt ertoe dat er een beweging komt van de meer 'verzorgende overheid' naar de meer 'terugtrekkende overheid'. Wel stellen wij dat de samenleving daarop moet worden voorbereid door de nodige dynamiek te ontwikkelen. Dynamiek die als beleidsimpuls ('startmotor') voor het realiseren van onze visie op de verantwoordelijke samenleving moet worden beschouwd. Voor ons is duidelijk dat die dynamiek vanuit de vier programma's gegenereerd wordt.

Voor de programma's onderscheiden wij extra out-of-pocketkosten (kosten derden) en kosten wegens extra personele inzet. De extra (structurele) personele inzet zal moeten worden opgevangen binnen de huidige formatie. Wij zien daartoe mogelijkheden door het realiseren van de taakstelling Brede Heroverweging voor de bedrijfsvoering. Immers, het verminderen of beëindigen van taken leidt ook tot reductie van benodigde ambtelijke capaciteit op de uitvoering van die taken. Wij realiseren voor het programma Jeugd een uitbreiding van de formatie leerplicht.

Met het beschikbaar stellen van incidentele middelen benadrukken wij de dynamiekfunctie (aanjagen en impuls), die in eerste instantie van de programma's uit moet gaan alvorens de samenleving in staat is de verantwoordelijkheid zelf op te pakken. Voor de extra out-of-pocketkosten stellen wij voor om in eerste aanleg een eenmalig bedrag beschikbaar te stellen dat de komende twee jaar aangewend kan worden. In totaal ramen wij voor de periode 2011-2012 een bedrag van €180.000 voor dit programma.

Voor het programma Jeugd onderbouwen wij de extra benodigde middelen als volgt:

	2011/2012	2013	2014
- stimuleringsprojecten "jongeren leveren bijdrage aan samenleving"	20.000	10.000	10.000
- voorlichting weerbaarheid tegen loverboys	20.000	5.000	0
- Stimuleringsprojecten Fris Valley	10.000	10.000	0
- Project Veilinghuis/eendjes	100.000	30.000	30.000
- Initiatieven speelruimten in wijken	20.000	10.000	0
- Impulsen : jongeren breed oriënteren en ontwikkelen"	10.000	10.000	0
	180.000	75.000	40.000

Overigens wordt in het aangehechte uitvoeringsplan meer gedetailleerd ingegaan op de kostenraming. Hieruit blijkt dat de kosten per jaar kunnen variëren. Dit hangt samen met de keus op welke subdoelen dat jaar wordt ingezet en de mate van intensiteit

Hoofdstuk 7 Communicatie

De programmaplannen zijn mede vorm gegeven door input uit de Veense samenleving. Diverse stakeholders (betrokken verenigingen, ondernemers en instellingen) hebben door middel van de spiltersessies meegedacht en meegepraat over de programma's. Daarnaast hebben inwoners van Veenendaal hun mening over de vier thema's kunnen geven in een enquête. Ook interne deskundigen van de gemeente hebben hun steentje bijgedragen aan de inhoud van de plannen.

In dit hoofdstuk gaan we in op de communicatie tot 3 maart, totstandkoming programmaplannen, en de communicatie vanaf 3 maart, van programmaplannen naar uitvoeringsplannen.

7.1 Communicatie over de totstandkoming van de programmaplannen

Het doel van de communicatie over het proces van de totstandkoming van de programmaplannen was het betrekken van stakeholders; de dialoog aangaan. En het vergaren van kennis: informatie ophalen. Voor de ambtelijke organisatie hield dit in beleid 'van buiten naar binnen' te ontwikkelen waarbij de behoefte van de klant (de inwoners) centraal staat. De samenleving heeft inbreng gehad door middel van burgerparticipatie.

Via een spread (dubbele gemeentepagina) in de Veenendaalse krant en op de gemeentelijke website en een perstoelichting zijn de belangrijkste doelgroepen (stakeholders, inwoners, gemeenteraad) in januari geïnformeerd over de stand van zaken (proces en inhoud) van de programma's. Doel hiervan was een terugkoppeling te geven van de resultaten van het participatieproces.

Het proces van de totstandkoming van de programmaplannen is nog niet communicatief afgehecht. Dat kan pas als de gemeenteraad in maart de plannen vaststelt. Dat moment is een mijlpaal en verdient uitgebreide communicatie. We denken aan de inzet van verschillende communicatiemiddelen die elkaar kunnen versterken zoals een bericht (of pagina) op de gemeentepagina in de Veenendaalse krant, een bericht op de gemeentelijke website en een persbericht plus – toelichting. Ook interne communicatie (naar medewerkers gemeente) is hierbij van belang. Doel van dit communicatiemoment is informeren waarbij de doelgroepen op de hoogte zijn van het resultaat van de besluitvorming. En waarbij ze inzicht krijgen in hoe het verder verloopt: van programmaplan naar uitvoeringsplan.

7.2 Van programmaplannen naar de uitvoering

Elk programmaplan heeft zijn eigen uitvoeringsplan. Hierin staan bestaande en nieuw te ontwikkelen activiteiten, projecten en inspanningen, die nodig zijn om de programmaplannen opgenomen doelen te kunnen bereiken.

De communicatie bewandelt twee sporen:

1. communicatie over de activiteiten die beschreven zijn in de uitvoeringsplannen
2. overall communicatie over de programma's

7.2.1 Communicatie over de activiteiten

De activiteiten (projecten en activiteiten) die de gemeente ontwikkelt voor de vier programma's krijgen –zonodig- ieder hun eigen communicatietraject. De gemeente kiest dan een communicatiestrategie die past bij het doel van het project, de impact, de betrokken doelgroepen en de omvang van het project. Maatwerk dus. Het doel, de doelgroepen en de middelen van de communicatie variëren per project/activiteit.

Bij de communicatie over de activiteiten is het van belang dat de link naar het betreffende programma wordt gelegd. Dit kan zowel in tekst als beeld. De pay off (voor het programma Jeugd is dat bijvoorbeeld: kansen voor alle kinderen) van het betreffende programma moet onderdeel zijn van de boodschap van het uitvoeringsplan. En de bekende beelden die we al gebruiken in de communicatie over de programma's moeten terugkomen in de uitingen van de activiteiten.

7.2.2 Overall communicatie over de programma's

Daarnaast wordt gecommuniceerd over de programma's als geheel. Doel van deze communicatie is de betrokken doelgroepen periodiek (stakeholders, inwoners, raadsleden, ambtenaren) te informeren over de verloop en de inhoud van de programma's.

Het is van belang om de betrokken doelgroepen op de hoogte te (houden en) brengen van de effecten (worden de doelstellingen gehaald?) die de uitvoeringsplannen hebben op de programma's. Dit is goed voor het onderlinge vertrouwen en de houding van de doelgroepen tegenover de programma's.

Via de bekende communicatiekanalen ((extra)gemeentepagina, website, programmaflits, persbericht) informeert de gemeente haar doelgroepen tenminste één keer per jaar over de programma's. De informatie geeft antwoord op vragen hoe het proces verloopt, hoe het staat met uitvoeringsplannen in relatie tot de programma's, wat de resultaten zijn, wat de effecten zijn en welke stappen de gemeente nog moet nemen in het proces.

De kernboodschap van deze communicatie is per programma verschillend. De visies van de programma's moeten in ieder geval onderdeel zijn van de boodschap (inclusief de pay off).

Uitvoeringsplan Jeugd

Omschrijving hoofd- en subdoelen		Omschrijving activiteiten		
		2011/2012	2013	2014
A Jeugdigen kunnen zich breed oriënteren en ontwikkelen				
Algemeen op dit hoofddoel				
	- Creatieve projecten tbv ombuiging naar meer eigen verantwoordelijkheid jeugd/ouders en verenigingen	10.000	10.000	0
We stimuleren een breed aanbod van activiteiten op cultureel en sportief gebied, verenigingen en 1 maatsch. organisaties	- sportbuurtwerk	regulier	regulier -	?
	- bouwdoorp	regulier	regulier -	?
	- jongerenwerk	regulier	regulier -	?
	- Panna/mop	regulier	regulier -	?
	schoolzwemmen	regulier	regulier -	?
	sportservice	regulier	regulier -	?
	jeugdsportsubsidie	regulier	regulier -	?
	Jeugd sportfonds	regulier	regulier -	?
	school en sport	regulier	regulier -	?
	MFA's/buurthuizen	regulier	regulier	regulier
	Brede school: onderdeel vrije tijd	regulier	regulier -	?
Kinderen en jongeren hebben een veilige plek in de openbare ruimte waar zij zichzelf fysiek en 2 sociaal kunnen ontwikkelen				
	- uitvoering speelruimteplan	regulier	regulier	regulier
	onderhoud trapveldjes en bovenwijkse voorziening	regulier	regulier	regulier
	initiatieven meer (informele) speelruimte in wijken in overleg en in uitvoering met wijk zelf (wijkzaken)	20.000	10.000	regulier
	- sportbuurtwerk	regulier	regulier -	?
	jongerenwerk	regulier	regulier -	?
	openstellen schoolpleinen			
B Veenendaalse jongeren behalen minimaal een startkwalificatie				
Alle betrokkenen hebben een gezamenlijk verantwoordelijkheid om voor de schoolloopbaan maatwerk te realiseren in geval van ontwikkelingsvoorsprongen of achterstanden en 1 dreigende uitval				
	-			

	- Schakelklassen	regulier	regulier -	?	
	- Brede school	regulier	regulier -	?	
	preventieproject	regulier	regulier -	?	
	educatief jongerenwerk	regulier	regulier -	?	
	leerplicht/rmc	regulier	regulier	regulier	
	mentoraat	regulier	?	?	
Op de leeftijd van 4 jaar mag een eventuele achterstand geen belemmering vormen voor het					
2 succesvol doorlopen van de schoolloopbaan	- Op stap thuis en Stap in groepsverband	regulier	regulier -	?	
	- Kiekeboe observatie en advies	regulier	regulier -	?	
	- Vve programma's	regulier	regulier -	?	
	- peuterspeelzaalwerk	regulier	regulier -	?	
Iedereen tussen de 16 en 27 jaar is aan het werk					
3 of zit op school	Project Veilinghuis/eendjes ook prov. Subsidie	100.000	30.000	30.000	
	- educatief jongerenwerk	regulier	regulier -	?	
	- leerplicht/rmc	regulier	regulier	regulier	
	- werkplein Veenendaal				
C Jongeren in Veenendaal zijn fysiek en mentaal gezond					
Algemeen op deze hoofddoelstelling	-				
Kinderen en jongeren eten gezond en bewegen					
1 voldoende	- Fris valley	10.000	10.000		
	- schoolzwemmen	regulier	regulier -	?	
	- sportservice	regulier	regulier -	?	
	- jeugdsportsubsidie	regulier	regulier -	?	
	Jeugd sportfonds	regulier	regulier -	?	
	- school en sport	regulier	regulier -	?	
		wettelijk en			
	JGZ 0-19 (consultatiebureau en GGD)	regulier	wettelijk	wettelijk	
	CJG voorlichting	regulier	regulier -	?	
Ouders zijn als eerstverantwoordelijke aanspreekbaar op de opvoeding en					
2 opvoedingsbekwaam	- Homestart				
	- opvoedspreekuur CJG				
		wettelijk en			
	- JGZ 0-19 (consultatiebureau en GGD)	regulier	wettelijk	wettelijk	
	- JGZ maatwerk (huisbezoeken risicogezinnen)	regulier	regulier -	?	
	Prenatale zorg				

	Op stap thuis en Stap in groepsverband Multiprobleemgezinnen CJG	regulier regulier	regulier - regulier -	? ?
Risico's voor de ontwikkeling van het kind worden gesignaleerd en aangepakt voordat ze 3 leiden tot ontwikkelingsstoornissen	- Jeugdmaatschappelijk werk - Kinderopvang op SMI - Thuisbegeleiding risicogezinnen - Collectieve preventieve ggz-activiteiten -	regulier regulier regulier regulier	regulier regulier - regulier - regulier -	regulier ? ? ?
Jongeren zijn weerbaar tegen de bedreigingen 4 van loverboys, alcohol/drugs en criminaliteit	- voorlichtingsprojecten -	20.000	5.000	
<i>D Jongeren leren al vroeg een bijdrage te leveren aan de maatschappij en krijgen daarvoor de ruimte</i>	Stimuleringsprojecten "jongeren leveren een bijdrage aan de samenleving"	20.000	10.000	10.000
Jongeren ontwikkelen hun sociale vaardigheden en zijn zich bewust van hun rol in de 1 maatschappij	- sportbuurtwerk - jongerenwerk/panna/MOP - trainingen soc vaardigheden JMW en welzijn - maatschappelijke stage Jeugdbuurtpreventie zuiderkruis	regulier regulier regulier regulier	regulier - regulier - regulier - regulier -	? ? ? ?
Jeugdigen krijgen van jongs af aan de mogelijkheid mee te praten (adviseren) over 2 zaken die hen zelf aangaan	- Jongerenraad -	regulier	regulier	regulier
		180.000	75000	40000